

Cestovateľ

musím sa vrátiť

MOTÝL

NEW YORK TIMES BEST-SELLING AUTHOR

ALEXANDRA BRACKEN

Gestovatel

Cestovateľ

ALEXANDRA BRACKEN

VYDAVATEĽSTVO MOTÝĽ

THE PASSENGER

Copyright © Alexandra Bracken 2016

All rights reserved

Translation © Michal Zidor 2016

Design © Motýľ design 2016

Cover Art © SusanitaH/shutterstock

Cover Art © Irene Suchocki/Trevillion Images

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2016

ISBN: 978-80-8164-106-0

Všetky práva vyhradené. Žiadne časti tejto knihy nie je možné použiť či reprodukovat žiadnym spôsobom, elektronickým alebo mechanickým vrátane fotokopírovania, nahrávania, ukladania a vyberania informácií bez písomného súhlasu vydavateľa.

*Venujem svojej mame.
V celej histórii ľudstva nežil nikto,
kto by mal také krásne a silné srdce
ako ty.*

Nie je dôležité, aká je šanca na slobodu,
aký je môj rozsudok.
Ja som pánom svojho osudu.
Ja som kapitánom svojej duše.

William Ernest Henley

Bhután

1910

Prolog

Zatiaľ čo stúpali a vzdalovali sa od klukatých ciest vinúcich sa k neďalekým dedinkám, svet sa pred ním otváral vo svojej najrýdzejšej forme: tichý, starobylý, tajomný.

Smrteľný.

Nicholas strávil väčšiu časť svojho života na mori, alebo dosť blízko, aby nasiakol jeho slaným rybacím zápachom, teda ak bol dobrý vietor. Dokonca aj teraz, keď sa blížili ku kláštoru, čakajúc, kedy sa vynorí spoza hustej pokrývky hmly a mrakov, sa mimovoľne odvracal od týčiacich sa vrcholkov Himalájí. Pohľadom márne pátral po nejasnej línii, v ktorej sa obloha stretávala s krivkou zvlnenej vody – hľadal niečo známe, o čo by sa oprel, kým sa jeho odvaha rozplynie spoločne s jeho sebavedomím.

Táto klukatá cestička, tvorená občas schodmi, inokedy len ušľapanou hlinou, viedla spočiatku pomedzi borovice obrastené machom. Teraz však lemovala príkre, vertikálne útesy, do ktorých bol nejakým nevysvetliteľným spôsobom vytesaný kláštor Taktsang Palphug. V strohoch im nad hlavami povievali rady svetlých modlitebných vlajok a pri tomto pohľade sa jeho napätie v hrudi trochu uvoľňovalo. Hneď ako mu na ne prvý raz padol zrak, pripomenuli mu deň, keď ho kapitán Hall prvý raz privedol do newyorského prístavu, ktorého nové fregaty boli vyzdobené vlajkami najrozmanitejšieho pôvodu a vzorov.

Znova sa zamrivil miernym, opatrným pohybom, ktorým chcel zmierniť pocit, že sa mu ramienka na ruksaku zarezávajú do pliec, bez toho, aby sa zrútil z otvorenej strany cestičky.

Liezol si po rahnách toľkokrát, že sa to ani nedá spočítať, a teraz sa bojíš výšok?

Rahná. Ruky ho svrbeli túžbou dotknúť sa ich, cítiť na tele vodnú spršku mora priviatu vetrom a pod nohami svoju loď raziacu si cestu vlnami. Nicholas sa snažil vystrieť chrbát, nasypať piesok na planúci hnev ozývajúci sa niekde v spodnej časti brucha predtým, ako sa bude môcť poriadne rozhorieť. V tomto čase už mal byť späť – mal byť s Hallom, s Chaseom, prevažovať sa cez hrebeň každej vlny, na ktorú ich loď narazí. A nie tu v cudzej krajine – v dvadsiatom storočí, pre Kristove rany – s nekompetentným somárom, ktorý od Nicholasa žiadal, aby mu pomáhal so zapínaním jeho nového kabáta, viazaním šnúrok, omotaním šálu a nastavením jeho komickej ovisnutej čiapky do správnej polohy, napriek tomu, že sám mal dve ruky a vo svojej lebke pravdepodobne mozog.

Kožený vak zavesený na krku mu sťažka narážal na bok, zatiaľ čo Nicholas pokračoval vo výstupe na miesto, kde stál Julian s jednou nohou vyloženou na kameni – čo bola jeho obvyklá póza, keď si myslel, že ho obdivujú okolité dámy. Teraz však Nicholas skutočne nemal predstavu, na koho chce urobiť dojem... Žeby na tých zo pár vtákov, ktoré počuli po ceste vlhkým lesom? Bol vždy taký – dramatický, márnivý, absolútne ľahkovážny – a Nicholas sa nechal tak zaslepiť túžbou objaviť takzvaného brata, nový život s príslubmi komfortu, bohatstva a dobrodružstva, že to vedome ignoroval.

„Tak, poď sem, človeče, a pozri sa – toto je Tigrov Brloh, vieš? Dočerta s tou prekliatou hmlou...“

Nicholas v skutočnosti vedel, čo to je. Povedal si, že prečíta čo najviac o každom mieste, na ktoré ich starký poslal. Snažil sa objaviť najlepší spôsob, akým by toho večne ľahkovážneho a tvrdohlavého Juliana udržal nažive. Nicholas neustále bojoval s deficitom

vedomostí a znalostí. Keď si uvedomil, že tá rodina mu nikdy neza-
bezpečí skutočné vzdelanie potrebné pre toto cestovanie, začal roz-
mýšľať nad tým, či je to naschvál, možno je to len ich spôsob, ako
ho udržať v nízkom postavení. Tá myšlienka ho natolko rozzúrila, že
minul väčšinu svojich skromných príjmov na knihy o histórii.

„Bhutánsky guru budhizmu Padmasambhava sem – podľa le-
gandy, samozrejme – priletel na chrbte tigrice,“ pokračoval Julian
s úsmevom, ktorý ich už toľkokrát vytiahol z ťažkostí a malérov –
tým istým úsmevom, ktorým kedysi obmäkčil Nicholasovo srdce
a povahu a vďaka ktorému mu vždy odpustil. „Keď sa budeme vra-
cať, mali by sme nakuknúť do niektorej z ich meditačných jaskýň.
Možno by si sa mohol trochu zamyslieť. Pozri sa na ten výhľad a po-
vedz mi, že ti cestovanie nebude chýbať. Ako inak by si sa mohol
vo svojom maličkom živote dostať na toto miesto? Zabudni na ten
bláznivý nápad, dobre?“

Namiesto toho, aby Nicholas vrazil päťou do tej nafúkanej tváre,
alebo poslal kovovú špičku krompáča, ktorý mal zavesený na chrbte,
podobným smerom, znova presunul váhu ruksaka z jedného pleca
na druhé a pokúšal sa ignorovať skutočnosť, že už znova sa necháva
drviť pod váhou Juliana a jeho výstroja.

„Zdá sa, že prichádza búrka,“ povedal Nicholas hrdý na to, ako
pevne znel jeho hlas aj napriek tomu, že cítil, ako sa v ňom opäť začí-
na ozývať burácanie a syčanie prudkého hnevu. „Mali by sme spraviť
ten výstup až zajtra.“

Julian zmietol z pleca svojho nepoškvrneného kabáta neja-
ký hmyz. „Nie. Musel som nechať svoju šelmu v tom ilegálnom
podniku v Manhattane a chcem za ňou zaskočiť predtým, ako sa
vrátim k starkému.“ Julian si vzdychol. „S prázdnyimi rukami, už
zase. Poslať nás na koniec sveta po niečo, čo pravdepodobne ani
neexistuje. Klasika.“

Nicholas sledoval, ako si jeho nevlastný brat točí svojou vy-
chádzkovou palicou, a zamyslel sa nad tým, čo si o nich mnísi asi

pomyslia: vyparádený, červenovlasý princ v úplne novom horskom výstroji, strkajúci nos na ich posvätné miesta, hľadajúc stratený poklad, a mladík s tmavou pleťou, evidentne jeho sluha, vlečúci sa za ním ako uväznený tieň.

Takto to nemalo dopadnúť.

Prečo odišiel? Prečo podpísal ten kontrakt – ako mohol vôbec tej rodine veriť?

Takto som nemal skončiť.

„Vzchop sa, starec,“ povzbudil ho Julian a štychol Nicholasa do pleca. „Nevrav mi, že si ešte stále napaprčený kvôli tomu kontraktu.“

Julian sa otočil dopredu a Nicholas mu civel na chrbát. Nechcel o tom hovoriť, nechcel ani myslieť na to, ako Julian vtedy len pokrčil plecami... *Tuším si si mal prečítať podmienky trochu pozornejšie predtým, ako si to podpísal.* Raz už unikol pred zotročením touto rodinou, no nakoniec sa im predsa len sám predal späť do otroctva. Ale starký hovoril o zázračných veciach – o mágii, cestovaní, peniazoch presahujúcich najdivokejšie sny. V tom čase päť rokov plných dobrodružstva určite nevyzeralo ako osobná obeť.

Vo chvíli, keď si uvedomil, že bude len sluhom svojho nevlastného brata, ktorý by ho takto verejne nikdy, nikdy nenazval – ani za tisíc rokov –, Nicholas prehltoľ žlč, ktorá mu stúpala hore hrdlom a pokračoval s preväzovaním Julianovej kravaty tak, aby naplnil Julianove predstavy o vkuse. Odvtedy si nikdy neuvedomoval plynutie času tak intenzívne ako teraz. Každá uplynulá sekunda nahlodávala jeho odhodlanie a Nicholas sa bál toho, aká hrozná zúrivosť by z neho mohla vytrysknúť na povrch, keď sa nakoniec vytratí jeho obranný štít.

„Mali by sme sa zvrtnúť a založiť tábor,“ navrhol Nicholas nakoniec a vyhýbal sa pritom Julianovmu odhadujúcemu pohľadu. „Zajtra budeme pokračovať.“

Julian vystrúhal posmešný úšklabok. „Bojíš sa, že na teba trochu sprýchne, čo? Nebuď taká padavka, Nick. Ten výstup bude bleskovka.“

Nebol to samotný výstup, ktorého sa obával. Už teraz v pľúcach cítil, že vzduch redne. Uvedomil si, že jeho bolesť hlavy nesúvisí ani tak s Julianovým neustálym blábotaním, ale skôr s tým, ako nebezpečne blízko vystúpili k nebesiam. Mal pocit, akoby sa mu kolená premenili na piesok a v rukách už nemal žiaden cit.

Mohol by som ho tu nechať. Utiect.

Ale kam by mohol ísť, kde by ho nenašli? Nie späť k Hallovi, do svojej vlastnej prirodzenej doby. Dokonca nemohol ani hľadať svoju matku.

Nicholas vrhol pohľad na ocelovosivé mraky prevažujúce sa cez horský hrebeň, preťaté jasnou líniou dlhých, rozoklaných vrcholkov Himalájí. Na lodi by použil oceán a samotné plavidlo na určenie intenzity blížiacej sa búrky a vedel by tak sformovať plán, ako ju bezpečne prekonať. Tu však nebol ani oceán, ani loď, len mierne varovné svrbenie na šiji, keď zadunel vzdialený hrom a jeho ozvena sa odrážala pomedzi prázdne hory.

„Tentoraz by starký mal mať radšej pravdu,“ povedal Julian a znova vykročil po cestičke. Z miesta, kde Nicholas stál, vyzerala ako nekonečný pás schodov vytesaných do rozoklaného, kamenistého úbočia útesu, stúpajúcich a klesajúcich podľa prirodzeného tvaru danej krajiny. „Už ma tá jeho hra unavuje – tá prekliata vec sa stratila. Aj *on* niekedy musí prehrať.“

On vždy vyhrá, pomyslel si Nicholas a ruky spustené vedľa tela sa mu mimovoľne zovreli do pästí. *Nikdy sa neoslobodím od nikoho z nich.*

„Tak dobre, poďme, Nick. Máme pred sebou ešte nejakú cestu!“ zavolať naňho Julian cez plece. „A som taký hladný, že by som zjedol aj koňa.“

Do tváre mu narazila prvá poriadna spŕška dažďa, sklzála mu po líci a odkvapkávala na zem z brady. Bol to zvláštny, rozochvený moment. Nicholas sa v tej chvíli cítil ako chytené zviera – začal pohľadom pátrať okolo seba, hľadajúc dočasný prístrešok, ktorý vedel, že Julian bude požadovať, pretože si nebude chcieť zamočiť topánky.

Okrem *chotenov* – nízkych bielych budov, ktoré zastrešovali prepracované, jasnými farbami ozdobené modlitebné mlynčeky – sa tu občas vyskytovali malé zakryté skalné výčnelky, kam trúchliaci umiestnili kužeľovité relikviáre s popolom.

„Tam!“ zvolal Julian prenikavým, ale nadšeným hlasom, a prstom bodal do vzduchu. Hmla zakrývajúca kláštor sa rozptýlila, akoby ju dážď stiahol k zemi. Vyzerala ako zahmlený odraz na hladine jazera tisíce stôp nad úpäťm strmého skalnatého útesu, do ktorého bola vytesaná. „Kde je fotoaparát? Vytiahni ho, dobre? Aj tak to tu nikto neuvidí...“

Blesk, ktorý explodoval niekde nad nimi, zaburácal medzi horami ako výstrel z kanóna. Nicholas pocítil, ako sa mu naplo celé telo, akoby sa chcelo stiahnuť do seba pred ohlušujúcim rachotom. Hrom ešte nedoznel, keď sa otvorili nebesá a z oblakov sa vylialo také množstvo dažďa, až ho svojou silou na chvíľu oslepilo. Nicholas poplašene zalapal po vzduchu, pretože dážď sa zmenil na neprerušovaný príval vody, prietrž mračien, akú zažil len raz na mori, keď sa jeho loď dostala na okraj hurikánu. Z útesov nad ním prúdili celé rieky dažďa, liali sa priamo cez neho s takou intenzitou, že ho takmer zvalili z nôh.

Julian...

Nicholas sa obrátil k okraju cestičky práve vo chvíli, keď naňho Julian niečo vykrikoval, a videl, ako sa pod Julianovou ľavou nohou zosunula hlinitá pôda skalnej rímsy.

Keď Nicholas skočil a jeho telo letelo vzduchom k okraju cestičky, v hlave mu hučala jediná myšlienka: *Nie takto*.

„Nick! *Nick!*“ Julianovi sa podarilo zachytiť roztrieštených zvyškov rímsy. Jedna ruka sa mu už vyvliekala z premočenej rukavice, zatiaľ čo celá váha jeho tela visela nad nesmiernou plochou vzduchu, kameňa, hmly a stromov. Nicholas sa posledný meter, ktorý ho od Juliana oddeľoval, preplazil po bruchu, načahoval sa za ním stále ďalej a obsah ruksaku mu pri tom hrkotal a zarezával sa mu do chrbta...

Julianova tvár bola biela ako stena od strachu, ústa sa mu pohybovali, prosíkali: *Pomoc, pomôž mi. Prečo by som mal?* Táto familia – vzala mu všetko – vzala mu jeho pravú rodinu, jeho slobodu, vlastnú hodnotu.

Myšlienka, že si niečo konečne vezme späť, ho až do samotného jadra naplnila chladným, trpkým uspokojením.

Lebo je to tvoj brat.

Nicholas zavrtel hlavou, pocítil, ako ho sila dažďa postupne vlečie k priepasti. „Načiahni sa! Podaj mi ruku, Julian!“

Na Julianovej blatom zamazanej tvári sa objavil výraz odhodlania. Voľnou rukou sa načiahol k Nicholasovi a snažil sa chytiť tú jeho. Rukou, ktorou sa držal skalnej rímasy, sa Julian vymrštil nahor, Nicholas sa vrhol vpred a zachytil jeho prsty...

Bremeno, ktoré držal, však zrazu zmizlo – Julianova ruka vykĺzla z rukavice a jeho tmavá silueta mlčky sklĺzla dolu cez jemný závoj hmly, ktorý sa rozostúpil dosť na to, aby Nicholas na spodku rokliny zbadal záblesk svetla. Julianovo telo sa rozpadlo na trblietajúci sa prach.

Odniekiaľ z diaľky začul dunenie a rachot a uvedomil si, že cesta, po ktorej prišli, sa práve zrútila. V Nicholasových ušiach hučala krv sprevádzaná jeho vlastným nehlučným výkrikom. Nepotreboval sa pozrieť, pátrať v hmle a daždi, aby vedel, že samotný čas ukradol Julianovo zničené telo a premenil ho na obyčajnú spomienku.

New York
Súčasnosť

1. KAPITOLA

Úžasné bolo, že vždy, keď sa na ne Etta pozrela, všimla si niečo nové – niečo, čo predtým nevidela. Tie maľby viseli v ich obývačke už celé roky, na tom istom mieste za gaučom. Boli zoradené ako filmový kotúč najväčších hitov života jej matky. Z času na čas Etta pocítila, ako jej niečo zvierá žalúdok, keď na ne hľadí. Nebola to celkom závišť, ani túžba, ale niečo, čo malo k obojm pocitom veľmi blízko. A s Alice si už precestovala svoje, bola na šnúre medzinárodnej husľovej súťaže, ale nevidela nič také, ako bolo zobrazené na týchto maľbách. Nič ako toto – vysoká hora so žiarivou, špirálovito sa vinúcou cestičkou medzi stromami, vedúcou k oblakom, svojmu skrytému vrcholu.

Až teraz, zaklonená na operadle gauča, si Etta všimla, že Rose namaľovala dve postavy stúpajúce po cestičke, sčasti schované za pásy jasných vlajok vejúcich nad ich hlavami.

Očami preletela po ostatných maľbách pod touto. Pohľad z prvého bytu, v ktorom Rose bývala, vedľa Šesťdesiatej šiestej ulice a Tretej Avenue. Na ďalšom obraze videla schody vedúce k Britskému múzeu, ktoré tu a tam okupovali turisti a holuby. Na tomto mieste kreslila portréty na počkanie po tom, čo sa presťahovala späť do Londýna (Etta tento obraz vždy milovala, pretože jej mama namaľovala moment, v ktorom si ju všimla Alice a kráčala k nej, aby Rose

vynadala za to, že sa uliala zo školy). Tmavá, bujná džungľa siahajúca až k vlhkému kameňu Slonej terasy v Angkor Thom – keď mala Rose osemnásť rokov, našetrila si dosť peňazí na let do Kambodže, kde sa sladkými rečami dostala k pracovnému miestu na archeologických vykopávkach, aj keď na to nemala absolútne žiadnu kvalifikáciu. Na ďalšom boli Luxemburské záhrady uprostred letného rozkvetu, keď konečne študovala na Univerzite Sorbonna. A pod ňou, položená za gaučom a opierajúca sa o ľavú stenu, bola nová malba: západ slnka na púšti v spaľujúcej ružovkastej a zlatistej farbe, kde sa dali vidieť pozostatky rozpadajúcich sa rozvalín.

Bol to životný príbeh jej mamy. Jediné jeho kúsok, o ktoré bola Rose ochotná sa podeliť. Etta rozmýšľala, aký príbeh sa viazal k tej poslednej malbe – už roky nemala Rose čas maľovať pre seba a ešte viac času uplynulo od čias, keď používala tieto malby ako podnety pre príbehy na dobrú noc, ktorými uspávala mladú Ettu. Už si takmer ani nespomínala, aká bola jej mama v tých časoch, pred nekonečným cestovaním na miesta, kde prednášala o najnovších technikách renovovania, pred nespočetnými projektmi na fakulte reštaurovania a konzervovania Metropolitného múzea, kde čistila a reštaurovala obrazy starých majstrov.

V zámku zaštrngali kľúče. Etta vyskočila z gauča a ponarovnávala vankúše.

Rose ešte raz vytriasla dáždňik na chodbe a potom vošla do obývačky. Napriek lejaku skorej jesene vyzerala takmer dokonale – vlnité blond vlasy zviazané do vrkoča, topánky na podpätkoch mokré, ale nie premočené, nepremokavý plášť pozapínaný až ku krku. Etta si nesebaisto uhladila vlasy a vravela si, že sa mohla už predtým prezliecť do šiat, ktoré mala pripravené na predstavenie. Namiesto toho bola stále vo svojom pyžame hrajúcom všetkými farbami. Kedysi bola veľmi rada za to, že vyzerá takmer rovnako ako jej mama – že sa podobajú takmer ako vajce vajcu. Bola vďačná, že pri pohľade do zrkadla nemusí pozeráť na črty svojho otca, pretože vďaka tomu dokázala ľahšie

prijať život bez neho. Lenže teraz už Etta vedela, že podobnosť medzi ňou a jej mamou nie je taká hlboká, ako sa nazdávala.

„Aký si mala deň?“ opýtala sa Etta mamy, ktorá preletela zrakom po jej pyžame a potom sa jej pohľad vrátil s podvihnutým obočím späť k Ettinej tvári.

„Nemala by si už byť oblečená?“ odvrkla namiesto toho Rose a v jej britskom prízvuku sa ozývala ostrá nespokojnosť, pri ktorej sa všetky Ettine vnútornosti mimovoľne zamrveli. „Alice tu bude každú chvíľu.“

Zatiaľ čo Rose zavesila kabát v ich malom byte do ešte menšej skrine na kabáty, Etta odbehla do svojej izby, takmer sa pošmykla na hárkoch notových zápisov roztrúsených po koberci a nechýbalo veľa, aby vrazila hlavou do starej skrine, ktorá slúžila ako jej šatník. Na túto udalosť si Etta už pred niekoľkými týždňami vybrala rubínovo červené večerné šaty, ale teraz zaváhala a rozmýšľala, či máme nebudú so svojimi stužkami, ktoré sa tiahli cez obe plecia, pripadať príliš neformálne alebo možno gýčové. Bola to súkromná charitatívna zbierka pre Metropolitné múzeum umenia a Etta nechcela, aby si mamini šéfovia mysleli, že je čokoľvek menej než skutočná profesionálka.

Etta znovu chcela vidieť, ako sa mama pri jej hre usmieva.

Odložila červené šaty nabok, vybrala namiesto nich serióznejšie, jednoduchšie čierne šaty a sadla si za stôl, aby sa nalíčila. Po pár minútach na jej dvere zaklopala mama.

„Nemám ti pomôcť s vlasmi?“ opýtala sa Rose a sledovala ju v zrkadle visiacom na stene.

Etta bola dokonale schopná skrotiť svoje vlasy sama, ale prikývla a podala jej kôpku sponiek na vlasy spolu so starým hrebeňom. Sedela vystreto, zatiaľ čo Rose rozčesávala jej pomotané vlasy a uhládzala ich dozadu na šiju.

„Toto som nerobila od čias, keď si bola malým dievčatkom,“ povedala Rose pološeptom, zbierajúc vlnky jasných blond vlasov do ruky. Etta zavrela oči a spomínala na dobu, keď bola ešte maličká

a sedela po kúpeli v maminom lone. Vybavila si, ako jej česala vlasy a rozprávala príbehy o svojich cestách predtým, než sa Etta narodila.

Teraz však nevedela, ako odpovedať bez toho, aby uvrhla Rose späť do jej zvyčajného upätého, chladného mlčania. Namiesto toho sa opýtala: „Chceš vyvesiť ten nový obraz, ktorý si dokončila? Je naozaj krásny.“

Rose sa na tvári zjavil jeden z jej vzácnych, nežných úsmevov. „Ďakujem, zlatko. Chcem vymeniť maľbu Luxemburských záhrad za túto – prosím ťa, pripomeň mi, aby som na to tento víkend vzdvihla náradie.“

„Prečo?“ vyzvedala Etta. „Ten obraz milujem.“

„Lepšie budú ladiť farby,“ vysvetlila Rose, zodvihla zo stola jednu zo sponiek, zatočila Ette vzadu vlasy a zopla ich. „Postupná premena temnoty na svetlo bude očividnejšia. Nezabudneš, však?“

„Nezabudnem,“ slúbila Etta, potom sa odhodlala skúsiť šťastie a opýtala sa: „Čo je na tom obraze?“

„Púšť v Sýrii... Nebola som tam už dlhé roky, ale pred niekoľkými týždňami sa mi o tom snívalo a nevedela som ten obraz dostať z hlavy.“ Rose začesala niekoľko posledných neposlušných prameňov dozadu a nastriekala na ne lak na vlasy. „Ale niečo mi to pripomenulo – mám pre teba darček, ktorý som ti chcela dať už pred celými vekmi.“ Siahla do vrečka svojej starej, obnosenej vesty, potom otvorila Ettinu dľaň a vložila do nej dve drobné zlaté náušnice.

Dve žiarivé perly boli posadené vedľa seba na malých zlatých lístkoch v tvare srdca. Etta úprimne dúfala, že to boli tmavomodré koráliky, nie skutočné zaříry, ktoré na malej obruči náušnic pôsobili ako prívesky. Zlato sa smerom nahor zatáčalo a bolo puntičkársky vyleptané do tvaru malinkého viniča. Etta podľa kvality kovania, ktoré bolo mierne nepravidelné, a toho, že obe náušnice neboli dokonale rovnaké, zhodnotila, že tieto šperky ručne vyrobil pred mnohými rokmi nejaký nadaný umelec. Možno dokonca pred stovkami rokov.